

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЯ І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

**Освітня програма *Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії***

Спеціальність *СЗ Міжнародні відносини*

**Галузь знань *Соціальні науки, журналістика, інформація
та міжнародні відносини***

**Затверджено на засіданні
кафедри
Протокол №1 від 26.08.2025 р.**

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Релігія і глобалізація
Викладач (-і)	Богачик-Дідович Юлія Ярославівна – асистентка кафедри міжнародних відносин
Контактний телефон викладача	(0342) 75 20 27
Е-mail викладача	yuliia.bohachyk-didovych@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/8228
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Дисципліна «Релігія і глобалізація» належить до вибірових компонент освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності СЗ «Міжнародні відносини». Курс спрямований на формування у студентів системного розуміння ролі релігії у глобалізованому світі, її впливу на політичні, соціальні, культурні та міждержавні процеси. Вивчення дисципліни дозволяє простежити трансформацію релігійних інститутів у контексті глобалізації, проаналізувати взаємозв'язок релігійного та політичного чинників у міжнародних відносинах, а також оцінити роль релігії як фактора глобальної та регіональної безпеки. Дисципліна поєднує теоретичні та аналітичні аспекти, сприяючи розвитку критичного мислення, толерантності й розуміння міжконфесійного діалогу.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета курсу – сформувати у студентів цілісне уявлення про взаємодію релігії та глобалізації як двох ключових чинників сучасного світового розвитку, розкрити вплив релігії на політику, міжнародні відносини, ідентичність та безпеку у глобальному просторі. Основними цілями дисципліни є: • ознайомлення з теоретичними підходами до вивчення релігії у системі міжнародних відносин; • аналіз впливу глобалізаційних процесів на трансформацію релігійних інститутів і конфесійної структури світу; • дослідження ролі релігії у формуванні ціннісних орієнтирів глобального суспільства; • вивчення релігійного чинника у політичних процесах і конфліктах сучасності; • ознайомлення з моделями взаємодії релігії, держави та суспільства в умовах глобалізації; • розвиток навичок аналітичного мислення, міжкультурної комунікації та толерантності.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Дана дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК 5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

Результати навчання

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН14. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VIII	СЗ Міжнародні відносини	IV	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	Семінарські заняття	сам. роб.
Теоретичні аспекти взаємодії політики та релігії	2	2	8
Історичні аспекти розвитку і взаємодії політичних та релігійних інститутів	2	2	8
Релігійне відродження та секуляризація	2	2	4

Особливості моделі релігійно-політичної взаємодії в глобалізованому світі	2	2	8
Роль релігійного фактора в «гарячих точках» світу		4	4
Вплив основних напрямів християнства на політичні процеси в сучасному світі		2	8
Особливості радикалізації ісламу		2	8
Вплив релігії на політику США		2	8
Актуальні проблеми міжконфесійних взаємин в Україні	2	2	4
ЗАГ.:	10	20	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
	Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	Практичне (семінарське) заняття	30
	Самостійна робота по лекційних тематиках	10
	Контрольна робота	30
	Індивідуальне завдання	20
	Колоквіум	10
	Максимальна кількість балів	100
Вимоги до письмових робіт	- Оцінювання самостійної роботи (максимально 10 балів) передбачає проходження тестування за лекційними та додатковими матеріалами. Оцінювання відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,1. - Контрольна робота передбачає проходження 30 тестів для перевірки засвоєних знань. Оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,3, відповідно максимальний бал може скласти 30 балів - Оцінювання індивідуального завдання (максимально 20 балів) передбачає підготовку індивідуальної роботи на вибір, у формі: проходження курсу на платформі Prometheus з отриманням сертифікату/створення презентації та її аудиторний захист. Студент відповідно до запропонованих тематик готує інформаційний (20–25 слайдів) та графічний матеріал (власно розроблений статистичний, табличний матеріал) щодо своєї теми із списком використаних інформаційних джерел. При оцінюванні роботи береться до уваги структурованість викладання змісту роботи, повнота розкриття теми, самостійність в розв'язанні проблематики, власні форми систематизації та представлення інформації. - Оцінка за колоквіум формується на основі аудиторної дискусії по вибраній літературі. Оцінюється у 10-бальній шкалі.	
Семінарські заняття	Оцінювання відповідей студентів на практичних (семінарських) заняттях відбувається за 100 бальною шкалою (відповідно до вимог журналу). По завершенні теоретичного навчання максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 30 балів.	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 26 б.	

Підсумковий контроль	- Підсумкова залікова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на семінарах (максимально – 30 балів), отриманих балів за самостійну роботу (максимально –10), за контрольну роботу (максимально – 30), за індивідуальне завдання (максимально – 20), що в сумі максимально може скласти 100 балів - При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, написання повідомлень та есе, опрацювання завдань, підготовка презентацій доповідей, підготовка індивідуальних завдань тощо.
----------------------	--

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується [Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника \(введено в дію наказом ректора No 309 від 19.05.2023 р.\)](#). Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу суттєвих запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студентів на лекціях чи семінарських заняттях або ж отримання негативних оцінок на семінарських заняттях відповідні форми аудиторної активності повинні бути відпрацьовані. У випадку виявлення академічної недоброчесності, викладач пропонує студентам повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/04/33-062024-antykoriupcija-prohrama-na-2024-2026-roky.pdf?utm_source=chatgpt.com

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора No 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

8. Рекомендована література

1. *Академічне релігієзнавство: підручник*. Київ: Світ знань, 2000. 475 с.
2. Aquinas T. *Summa Theologica*. URL: <http://newad-went.org/summa> (дата звернення: 10.11.2024).
3. Бауман З. *Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства* / пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
4. Bejda H., Szarek J., Kudlicki L. *Kościół i wojna. Irak*. Kraków: Wydawnictwo św. Stanisława BM, 2003. 118 s.
5. Білаш О. В. Основні моделі фінансування церков і релігійних організацій у країнах ЄС. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 73. С. 172–178.
6. Великий А. *Українське християнство*. Іспанія: [б. в.], 1990. 116 с.
7. Воронин О. *Автокефалія Української Православної Церкви*. Кенсінгтон: Воскресіння, 1990. С. 36–53.
8. Гаврилюк М. *Соціальне вчення Католицької Церкви: витоки, зміст, актуальність*. Львів: Місіонер, 2017.
9. Горкуша О. Міжконфесійний діалог в сучасній Україні. *Українське релігієзнавство*. 2017. № 83. С. 45–60.
10. Gunter M. M. *The Kurds: A Modern History*. Princeton: Markus Wiener Publishers, 2011.
11. Дорошенко Д. І. *Історія України*. Т. 1. Ужгород: Свобода, 1932. С. 408–409.
12. Дюбост М. *Пастир миру: християнські погляди на війну та армію*. Львів: Свічадо, 2000. С. 27–28.
13. Здіорук С. І. *Релігійні організації в контексті євроінтеграції України*. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2019. 8 с. URL:

<https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/analit-zdioruk-human-development-4-2019.pdf> (дата звернення: 07.11.2024).

14. Єленський В. *Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ — початку ХХІ століття*. Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2013. 504 с.
15. Єленський В. Різдво і спільнота пам'яті. *Людина і світ*. 2003. № 1. С. 3.
16. *Історія релігії в Україні: навч. посіб.* Київ: Знання, 1999. 599–603 с.
17. Ігнатенко Г. Папа Франциск і енцикліка *Fratelli Tutti*: християнство перед викликами сучасності. *Релігія і суспільство*. 2021.
18. Калінін Ю. А. *Релігієзнавство: підручник*. Київ: Наукова думка, 2000. 173 с.
19. Капітоненко М. Г. *Міжнародні конфлікти: навч. посіб.* Київ: Либідь, 2009. 352 с.
20. Католицизм і проблема війни і миру. У кн.: *Католицизм. Словарь атеиста* / під ред. Л. Н. Великовича. Москва: Политиздат, 1991. С. 151–152.
21. Казанова Х. *Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація*. Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2019. 348 с.
22. Киридон А. М. Релігія і політика: методологічний аналіз. *Український соціум*. 2019. № 3.
23. Козловський С. І. Релігія у глобалізованому світі: проблеми взаємодії з політикою. *Релігія і суспільство*. 2018. № 1.
24. Колодний А. М. Християнство за умов глобалізації. *Людина і культура в умовах глобалізації: зб. наук. статей*. Київ: ПАРАПАН, 2003. С. 302–311.
25. Коханчук Р. М. Становлення доктрини війни в ранньому християнстві. *Українське релігієзнавство*. 2003. № 26. С. 20–30.
26. Кривенко Ю. В. Релігійні організації як суб'єкти приватного права в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 25. С. 225–228. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/4613> (дата звернення: 05.11.2024).
27. Лубський В. І., Лубська М. В. *Мусульманське право в ісламській традиції: історико-релігієзнавчий аналіз: монографія*. Черкаси: Брама, 2004. 223 с.
28. Лубський В. І. Гуманістичні та етичні концепції війни і миру в сучасному християнстві. *Проблеми свободи совісті у Збройних Силах України: матеріали наук. конф.* Київ: КВГІ, 1997. С. 15–19.
29. *Літопис Руський*. Київ: Дніпро, 1989. 454–462 с.
30. Malham M. Wakin. *War, morality, and the military profession*. Boulder: Westview Press, 1986.
31. McDowall D. *A Modern History of the Kurds*. London: I. B. Tauris, 2004.
32. Медведєва М. О. Міжнародне право та християнські цінності у сфері прав людини. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2016. № 127 (ч. II). С. 73–81.
33. Natali D. *The Kurdish Quasi-State: Development and Dependency in Post-Gulf War Iraq*. Syracuse: Syracuse University Press, 2010.
34. Novak M. „Wojna asymetryczna” i wojna sprawiedliwa. *Konieczność moralna*. У кн.: Bejda H., Szarek J., Kudlicki L. *Kościół i wojna. Irak*. Kraków: Wydawnictwo św. Stanisława BM, 2003. S. 105–116.
35. Огієнко І. І. *Українська Церква. Нариси з історії Української Православної Церкви: у 2 т.* Т. 1. Київ: Україна, 1993. 17–18 с.
36. Остапець Ю. О., Мегела Р. Р. Релігійні організації та види фінансування релігійних організацій. *Регіональні студії*. 2021. № 25. С. 110–113. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/25/21.pdf> (дата звернення: 07.11.2024).
37. Палінчак М. М., Галда П. П., Лешанич М. М. *Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навч. посіб.* Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
38. Паночко М. *Церква та політика в умовах демократії*. Київ: СМП, 2021. 112 с.
39. Паньків О. В., Петрушенко В. Л., Скалецький М. П. та ін. *Роль релігії у сучасних суспільних процесах: навч. посіб.* Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 268 с.
40. *Релігійна безпека/небезпека України: зб. наук. праць і матеріалів* / за ред. А. М. Колодного. Київ: УАР, 2019. 316 с.
41. *Релігійна свобода: наук. щорічник*. № 11. Київ, 2007. 4 с.

42. Romano D. *The Kurdish Nationalist Movement: Opportunity, Mobilization and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
43. Rys G. Rozejm Boży i krucjaty. У кн.: Bejda H., Szarek J., Kudlicki L. *Kościół i wojna. Irak*. Kraków: Wydawnictwo św. Stanisława BM, 2003. S. 31–51.
44. Саган О. *Православна Церква України: шлях до автокефалії*. Львів: Свічадо, 2020.
45. Саган О. Релігія як чинник міждержавних відносин. *Релігія в Україні*. URL: <http://www.religion.in.ua/main/analitica/8633-religiya-yak-chinnik-mizhderzhavnix-vidnosin.html> (дата звернення: 25.10.2024).
46. Седляр Ю. О. Теоретичні засади дослідження релігійного фактора у міжнародних відносинах. *Наукові праці ЧДУ: Політологія*. 2009. Вип. 97. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/Politology/2009_97/97-32.pdf (дата звернення: 26.10.2024).
47. Сердюк О. О. Глобалізація релігії: вплив на міжнародні відносини. *Релігія і фундаментальна наука в добу глобалізації*. 2017. URL: <http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/4/45.pdf> (дата звернення: 29.10.2024).
48. Slipko T. *Wojna, moralność i zdrowy rozsądek*. У кн.: Bejda H., Szarek J., Kudlicki L. *Kościół i wojna. Irak*. Kraków: Wydawnictwo św. Stanisława BM, 2003. S. 54–55.
49. Стратюк В. І. Релігія як фактор впливу на сучасні міжнародні відносини. *Молодий вчений*. 2016. № 11. С. 152–156.
50. Святіші отці XX століття — проти війни. *Арка*. 2003. № 8 (66). С. 2.
51. Томчак М. Енцикліка *Pasce in Terris* і проблема глобального миру. *Наукові записки УКУ*. 2020.
52. Турчин І. *Laudato Si'* як відповідь Католицької Церкви на екологічну кризу. *Вісник Львівської богословської академії*. 2019.
53. 25-річчя Української незалежності як історія релігійних свобод і світоглядного плюралізму: державні інституції та релігійні організації у пошуку моделей партнерства. Київ: Дух і Літера, 2017. 616 с.
54. Шепетяк О. М. *Історія релігій: у 3 т.* Жовква: Місіонер, 2019–2020.
55. Яроцький П. Л. Міжконфесійні відносини в Україні і державна політика в їх сфері. *Релігійна свобода: Свобода релігії і міжрелігійний діалог: глобальні виміри й локальні вияви: наук. щорічник*. 2011. № 16. С. 111.
56. Yildiz K. *The Kurds in Iraq: The Past, Present and Future*. London: Pluto Press, 2005.
57. Zwoliński A. *Wojna jest zawsze złem*. У кн.: Bejda H., Szarek J., Kudlicki L. *Kościół i wojna. Irak*. Kraków: Wydawnictwo św. Stanisława BM, 2003. S. 67.
58. Zdebek T. *Wojna a Ewangelia*. У кн.: Bejda H., Szarek J., Kudlicki L. *Kościół i wojna. Irak*. Kraków: Wydawnictwo św. Stanisława BM, 2003. S. 15–30.
59. Шепетяк О. М. *Історія релігій: у 3 т.* Жовква: Місіонер, 2019–2020.